

SÖZ BAŞI

Bu sözlükteki kelimeler, 13.yüzyıldan 19.yüzyıla kadar Türkiye Türkçesiyle yazılmış eserlerden taranan ve bugün kullanımdan düşmüş ya da anlamı, yapısı değişik olarak kullanılan-*canlılar ile ilgili*- bir sözlükten çok sözlükçedir.

HAZIRLAYANLAR (KOMİSYON)

İsa BÜYÜKKILIÇ Fethiye ALGAÇ Mustafa ÇİFTÇİ

A

acur, [acı]: Hıyara benzer, hıyardan büyük sert bir meyve.

ağaçkarası : Çürük ceviz ağacı kökünde bulunan siyah yapışkan madde.

ağaçkavunu :Turunç.

ağaçköpüğü: Ağaç zamkı.

ağaçdelegen, [ağaçdelen]: Ağaçkakan.

ağayıl : Ağıl, koyun sürüsü.

ağnak: Hayvanların yatıp yuvarlandıkları yer.

ağuağacı: Zakkum.

ağukunduz: Aksırtıcı bir ot.

ağukurdu :Kuduzböceği.

ağul: Ağıl.

ağuz: Doğuran hayvanın ilk sütü

akasma :Meyvası sepicilikte kullanılan bir tür sarmaşık,

akşunkır Doğan türünden yırtıcı bir kuş.

aluklamak :Hayvanın sırtına çul, palan, semer gibi şeyleri koymak.

arnukluk: Yorgunluk,

arvana: Dişi deve.

aşkı[askı]: İpek kozası

ayğur, [aykur]: Aygır.

ayrık , [- koçı, - koyum]: Yabani geyik ve sığır.

ayugülü: Gelincik çiçeği.

ayukulağı: Gelincik çiçeği

B

bağırtlak, [- kuşu, boğurtlak]: Yabani ördek, kılkuyrak kuşu.

bala : Yavru

balak: Manda yavrusu.

balsama: Misvak ağacı.

begbörki :Bostangüzeli, kadife, horozibiği de denilen çiçek

bitegen: İyi yetişen, çok biten.

bitek: Bitki yetişen yer.

biten: Bitki, nebat

buğra :Erkek deve.

C

cıynak, [çaynak, çmak, çu'nak, çıynak] :Yırtıcı kuş ve hayvan tırnağı.

cücük: Cıvcıv, kuş yavrusu

Ç

çebiş, [çepiş]: Bir yaşında erkek keçi.

çırğıd, [çırğıd, çu'ğıd] :Gırcırböceği.

çigirdik: Ağacın körpe, ince dalları.

çingil: Küçük üzüm salkımı.

çomar: Boynuzsuz koyun.

D

dakuk: Tavuk.

dayıza:[diyeze, tayaza, tayıza] : Teyze.

daylak: Yularsız, başıboş, salma deve ve at.

düğe: İki yaşında sığıu-.

düglek, [divlek, düvlek]: Ham kavun,kelek.

dügmelemnek: Tomurcuklanmak.

ersek: Pars ile ayıdan doğan hayvan.

F

fiddün: Fidan.

gölük: Eşek, beygir gibi yük hayvanı .

gövel, [- ördek] : Yeşil başlı ördek.

G

güllük: Gül bahçesi

güren : Rengi sarı ile doru arasmda olan (at).

H

hamsin: Hamsi.

hayır :İncir.

höl: Yaşlık, nem.

İ

ısıtma, ısıtma: 1. Sıtma. 2. Hastalık ateşi.

irkek: Erkek.

ışitgen: İyi işiten.

K

köşek, [köçek] : Deve yavrusu.

kuluncak: Küçük tay, yeni doğmuş tay.

kurudan: Patbcan bitkisine benzer bir ot.

kürük, [körük]: Boynuzsuz öküz.

L

lök: Tek hörgüçlü deve.

laçin :1. Şahin. 2. Sarp, yalçın,

M

maştı: Ayakları kısa, kulakları tüylü av köpeği.

mengü: Ebedi, ölümsüz.

N

nefelenmek: Canlanmak, kuvvet bulmak.

O

onbeyi: Onbaşı

otacılık : Hekimlik, tababet.

Ö

öleş: ölü.

ölet, [öled]: Salgın halindeki ölüm, kırgın, kıran.

P

pepegi, [pepeyi] : Kekeme, peltek,

pezik: Pazi, pancar.

pırlak: Kuş avlamak için kullanılan başka kuş.

potuk : Tavşan yavrusu.

R

reşme: Hayvan başlığında burun üzerine gelen zincir.

S

sarıağaç: Zerdeçal.

sığırgözi: Sarı papatya

sirken: Pazı, yabani ıspanak

sögürce : At vb. hayvanların tırnaklarının oyuğu.

Ş

şığva, [şivğa]: Taze dal, filiz, fidan.

şitil: Taze fidan, filiz.

T

torum: Deve yavrusu, genç deve

turaç (<- Ar. dürrâc) :Sülüne benzer bir kuş.

turumtay: Karagöz türünden bir alıcı kuş.

tutak (I), [dutak (I)] : Dudak.

U

uçuk: Sara hastalığı

Ü

ülüklenmek: Filizlenmek.

üyez, [üvez]: Sivrisinek, atsineği, eşseksineği, tatarcık, büvelek.

V

Vangüli : Akgül.

yelegergen: Akbaba

yeşilten: İri ve yeşil kertenkele.

yüklet :Yük hayvanı.

Z

zivindirik:can